

Skolebibliotekplan 2022-2024

Innholdsfortegnelse

1	Hvorfor skolebibliotek?.....	3
1.1	Forankring - Lover, forskrifter og meldinger.....	3
1.2	Skolebiblioteket i Fagfornyelsen.....	5
2	Standard for skolebibliotek.....	6
2.1	Ansvarsområder.....	7
3	Tips til bruk av skolebiblioteket i hverdagen.....	8
4	Kildeliste:.....	9

Bildet er tatt Aline Dassel, pixabay

1 Hvorfor skolebibliotek?

Det bør være et mål at alle elever i Skiensskolen skal ha et likeverdig skolebibliotektilbud. Vi har en spredt skolestruktur, og mange av skolene ligger langt fra kommunens hovedbibliotek og filialene.

Gjennom satsing på lesing i mange år og som språkkommune har Skiensskolene gjort et godt løft i arbeidet rundt leseopplæringen, og blant annet har hver skole utarbeidet egne leseplaner. Skolebiblioteket bør være helt sentralt i arbeidet med lesing, språk og litteratur.

For fremtidens elever er det viktig å kunne kommunisere, samhandle og delta gjennom lese-, skrive-, muntlig kompetanse og demokratisk kompetanse, og å kunne utforske og skape gjennom kreativitet, innovasjon, kritisk tenkning og problemløsning. Et velfungerende skolebibliotek vil være en viktig bidragsyter inn i skolens arbeid med å gi denne kompetansen.

Denne planen inneholder en standard. Målet er at alle skoler skal strekke seg mot denne standarden slik at alle elevene i kommunen får et likeverdig tilbud. Standarden kan være et verktøy å jobbe etter for å oppnå dette målet.

Planen er politisk behandlet i Utvalg for Oppvekst september 2022.

1.1 Forankring - Lover, forskrifter og meldinger

Opplæringslova §9.2.: *Elevane skal ha tilgang til skolebibliotek.*

Forskrift til Opplæringslova §21-1:

Skolen skal ha skolebibliotek med mindre tilgangen til skolebibliotek er sikra gjennom samarbeid med andre bibliotek. Bibliotek som ikkje ligg i skolen sine lokale, skal vere tilgjengeleg for elevane i skoletida, slik at biblioteket kan brukast aktivt i opplæringa på skolen. Biblioteket skal vere særskilt tilrettelagt for skolen.

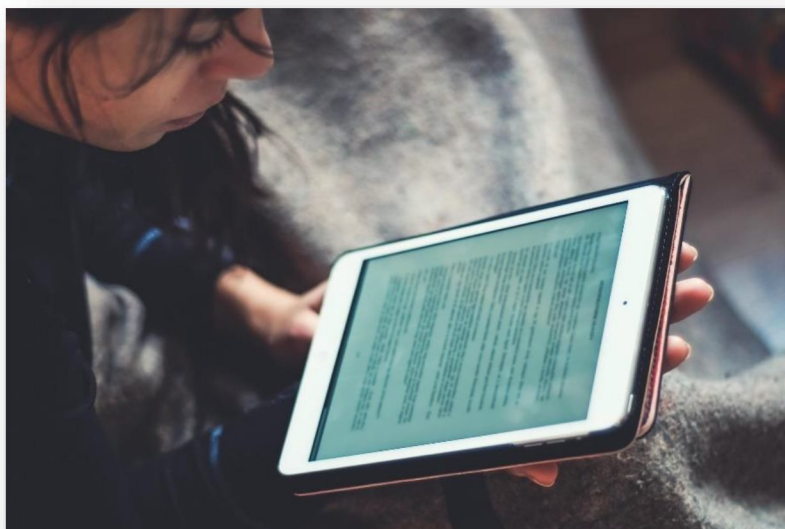
I den nasjonale bibliotekstrategien «**Rom for demokrati og dannelses. Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2030**» understrekes skolebiblioteket som en viktig ressurs for skolens arbeid på sentrale områder; som støtte for elevenes læring, leselest, leseferdigheter, leseglede, språkkompetanse, medie- og informasjonskompetanse, digital dømmekraft, og som viktig støtte for elevenes kreative og skapende arbeid med digitale ressurser. Skolebiblioteket fremheves også som viktig for å bygge inkluderende fellesskap. Det understrekes at skolebiblioteket bør være en integrert del av skolens pedagogiske virksomhet. (Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 18-19)

Stortingsmelding 21 - Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen

Elever skal ha tilgang til skolebibliotek gjennom hele grunnopplæringen. Ansvar for og utviklingen av tilbudet til elevene ligger hos kommunene. I forskrift til opplæringsloven gis det også klare føringer for at bibliotekene skal være tilgjengelige og særskilt tilrettelagt for elevene slik at de blir aktivt brukt i opplæringen i skolen.

Departementet mener skolebibliotekene har og fortsatt skal ha en viktig rolle i elevenes opplæring. Skolebibliotek som brukes aktivt i den pedagogiske virksomheten gjør elevene til bedre lesere og bidrar til viktig kunnskap om informasjonshenting og behandling av kilder. Skolebibliotekene kan også benyttes til møter mellom elever på ulike trinn, og mellom elever og foreldre. Skolebibliotekene er en arena der elevene kan lære og være aktive på andre måter enn i tradisjonelle skoletimer.

(Kunnskapsdepartementet, 2016, s. 50)

Bildet er tatt av Juraj Varga, Pixabay

1.2 Skolebiblioteket i Fagfornyelsen

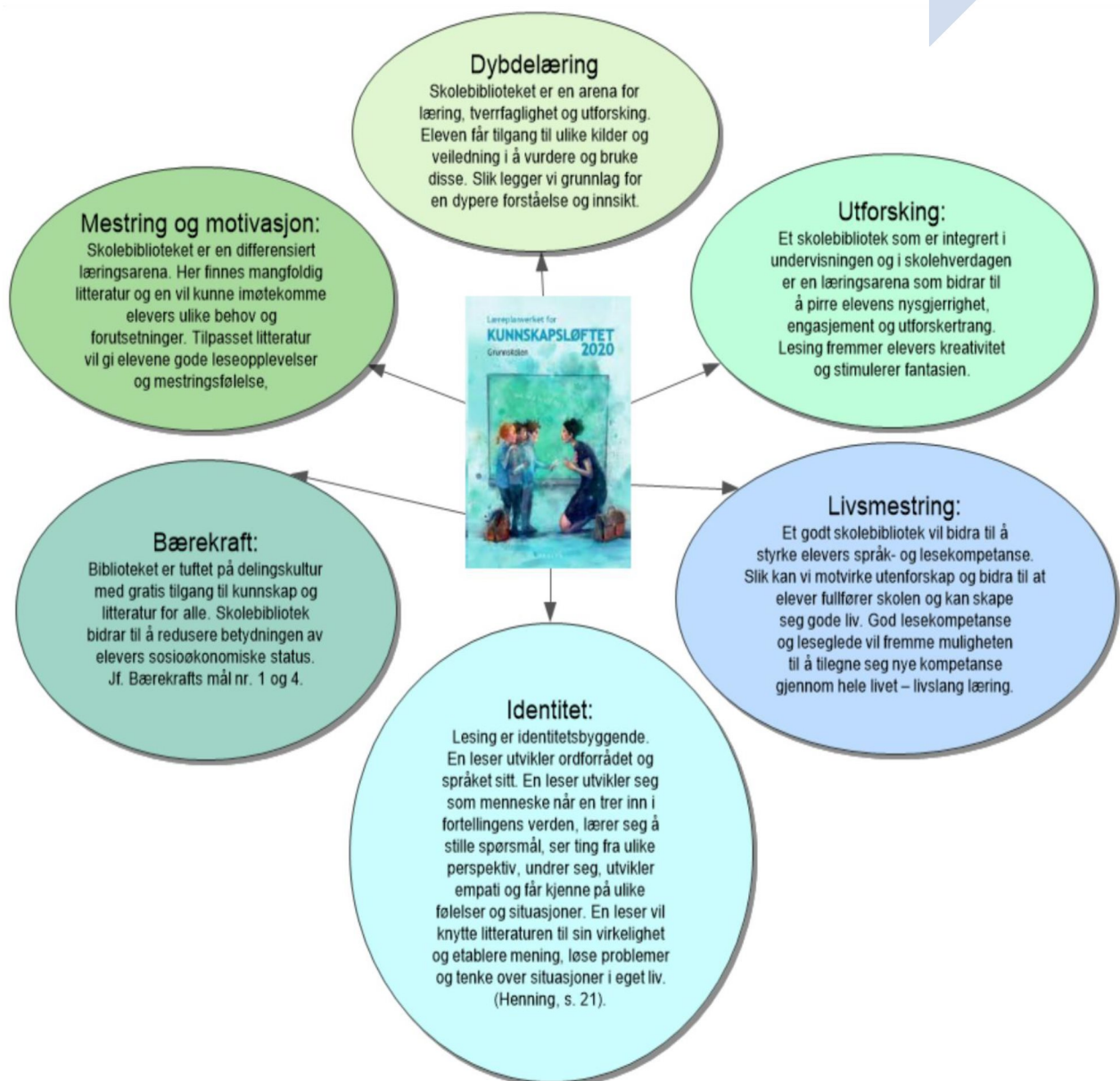
Kompetansemål

Etter 2. trinn:
Låne og lese bøker fra biblioteket.

Etter 4. trinn: Velge bøker fra biblioteket ut fra egne interesser og leseferdigheter.

Etter 7. trinn: Orienter seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelige kildene er, og vise til kilder i egne tekster.

Etter 10. trinn: Lese skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samiske og andre språk, og reflektere over tekstenes formål, innhold, sjangertrekk og virkemidler. Bruke kilder på en kritisk måte, markere sitater og vise til kilder på en etterrettelig måte i egne tekster.

2 Standard for skolebibliotek

Skolebiblioteket som pedagogisk ressurs	Skolebibliotekets rolle for elevens læring	Skolebibliotekets rammer
<ul style="list-style-type: none"> • Skoleledelsen er godt kjent med lov og forskrift om skolebibliotek og ser verdien av et godt skolebibliotek • Skolebiblioteket skal fungere som et læringscenter og være en integrert og varig del av skolens pedagogiske virksomhet. • Skolebiblioteket er tydeliggjort i skolens planer. • Skolen har gode rutiner for samarbeid mellom skolebibliotekar og lærere. • Skolebiblioteket fungerer som en trygg sosial møteplass for elevene. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skolebiblioteket spiller en viktig rolle i arbeidet med å utvikle elevenes språk- og lesekompetanse. • Skolebiblioteket er sentralt i arbeidet med informasjonskunnskap, kritisk tenkning og kildebruk. • Skolebiblioteket er en arena for litteraturformidling med et variert utvalg av oppdatert skjønn- og faglitteratur som stimulerer til lesing. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skolebiblioteket har et godt utvalg av litteratur tilpasset elevgruppen • Skolebiblioteket bør være tilgjengelig for elevene hele skoletiden. • Skolebibliotekaren bør ha pedagogisk utdanning. Bibliotekfaglig utdanning eller videreutdanning bør prioriteres. • Skolebiblioteket er et innbydende rom og bør ha en sentral plassering på skolen. • Rektor setter av et årlig bokbudsjett for skolebiblioteket. Beløpet bør justeres etter antall elever. Veiledende: <i>Minimum</i> 100 kr per elev per år.

2.1 Ansvarsområder

Rektors ansvar	Skolebibliotekarens ansvar	Lærernes ansvar
<ul style="list-style-type: none"> • Sørger for bemanning og ressurser som muliggjør at skolebibliotekaren aktivt kan bidra til elevenes språk – og kunnskapsutvikling, i samarbeid med lærerne. • Sikrer at skolebibliotekaren har relevant kompetanse for oppdraget, og får mulighet til å delta i kompetanseutvikling. • Ser til at skolebibliotekaren deltar i skolens fellesmøter slik at han/hun holder seg oppdatert på bl.a. skolens arbeid med det lokale læreplanarbeidet. • Legger til rette for elevmedvirkning til drift og innhold. • Legger til rette for at skolebiblioteket fungerer som en læringsarena. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikler og følger opp skolebiblioteket i samarbeid med rektor, lærere og elever i samsvar med skolens målsettinger. • Utvikler sin kompetanse innenfor språk- og leseutvikling, medie- og informasjons-kunnskap. • Har god kjennskap til gjeldende læreplan. • Deltar på kurs, samlinger og nettverk. • Kan bidra i undervisningen med kildekritikk og informasjonssøk. • Kan være en samarbeidspartner for lærerne i tverrfaglige temaer og prosjektarbeid. • Samarbeider med lærerne om lesestimulerende tiltak. • Samarbeider med lærerne om å finne rett bok til rett elev. • Holder seg oppdatert på ny barne- og ungdomslitteratur og egnet faglitteratur. • Innkjøp til skolebiblioteket; samlingsutvikling og kassering. • Holder skolebiblioteket ryddig, systematiserer og vedlikeholder boksamlingen. • Holder seg oppdatert på biblioteksystemet. • Samarbeid med Skien bibliotek 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruker skolebiblioteket aktivt i det pedagogiske arbeidet. • Samarbeider med skolebibliotekar om bruken av skolebiblioteket i tråd med skolens planer. • Samarbeider med skolebibliotekar om lesestimulerende tiltak. • Samarbeider med skolebibliotekar om å finne rett bok til rett elev. • Samarbeider med skolebibliotekar om opplæringen av elevene i informasjonssøk og kildekritikk. • Bruker skolebiblioteket som en lesestimulerende arena, læringscenter og et «annerledes» rom for elevene. • Bruke tilbudene som finnes på Skien bibliotek
Skoleeiers ansvar		
<ul style="list-style-type: none"> • Synliggjør skolebiblioteket i overordnede planer. • Legger til rette for samarbeid og nettverk mellom skolene og med hovedbiblioteket. • Legger til rette for at skolebibliotekansvarlige kan delta på kurs og annen kompetanseheving. • Bistår med nødvendige IT-løsninger for skolebibliotekene. 		

3 Tips til bruk av skolebiblioteket i hverdagen

1: Elevmedvirkning

Elever kan brukes aktivt i arbeidet med skolebiblioteket. Elever fra mellomtrinnet og på ungdomstrinnet kan søke jobb som skolebibliotekassistenter eller skolebibliotekambassadører.

Forslag til arbeidsoppgaver:

- Registrere ut bøker og sette på plass
- Rydde i hyller
- Lage bokutstillinger
- Lese og anbefale nye bøker til medelever

Flere idéer på www.skolebibliotek.no.

2: Bibliotektimen – en oppskrift

SAMLING i plenum (15 min)

- Presentere bøker – lærer/elev presenterer og samtaler om aktuelle bøker
- Hvis man har tid, kan man også ha:
- Høytlesning
- Sjangerlære
- Forfatterlære
- Aktivitet og mål ut fra læreplanen

LÅNETID – bør tidsbegrenses! Maks. fem minutter. Rett bok til rett elev. Elevene låner bøker til stillelesing på skolen og hjemme.

LESETID (20 min)

Strukturen er organisert rundt tre hovedpunkter: samling, lånetid og lesetid. Legg merke til at lånetida er den korteste. Den er satt til maks 5 minutter. Det er fordi læreren legger vekt på å presentere bøker for elevene. Men det er ikke bare læreren som presenterer bøker for elever, elevene presenterer også bøker for hverandre. På den måten slipper elevene å lete etter bøker de har lyst til å lese. De får hjelp og veiledning fra både lærere og medelever. Det utvikles med andre ord en god lesekultur, og elevene blir vant til å snakke om bøker med hverandre.

(Hjellup, 2018, s.159)

4 Kildeliste:

Forskrift til Opplæringslova §21 – 1 Tilgang til skolebibliotek

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_25#KAPITTEL_25

Haugesund kommune: Skolebibliotekplan for Haugesund 2021-2025

https://www.skolebibliotek.no/wp-content/uploads/2021/11/Skolebibliotekplan_sidevis-2-1.pdf

Hennig, Åsmund (2019) Leselyst i klasserommet – om trusler og redningsaksjoner, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Hjellup, Line red. (2018) Skolebiblioteket, læring og leseglede i grunnskolen Oslo: Cappelen Damm

Nasjonalbiblioteket: Rom for demokrati og dannelse. Nasjonal bibliotekstrategi 2020 - 2023

<https://www.regjeringen.no/contentassets/18da5840678046c1ba74fe565f72be3d/nasjonale-biblioteksstrategiendelig-uu.pdf>

Oslo kommune: Kvalitetsutviklingsplan for skolebibliotekene i Oslo

https://aktuelt.osloskolen.no/siteassets/nyheter/skolebibliotek_kvalitetsplan2020.pdf

Oslo kommune: Skolebibliotekstandard for Osloskolen

https://aktuelt.osloskolen.no/siteassets/nyheter/skolebibliotekstandard_ude_2020.pdf

Opplæringslova §9-2

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61#KAPITTEL_10

Skolebibliotek.no – «Skolebibliotekassistenter»

<https://www.skolebibliotek.no/drift-av-skolebiblioteket/skolebibliotekassistenter/>

Deler av planen er hentet fra Oslo og Haugesund kommuners planer for skolebibliotek. Det er innhentet tillatelse til dette fra Siri Vikse, Biblioteksjef i Haugesund og Cathrine Bergan, Fagansvarlig for skolebibliotek i Oslo.